

BISSING, Moritz Freiherr von, generaal (Oberbellmansdorf [Lauban] 30 januari 1844 - Vilvoorde 18 april 1917).

Von Bissing begon zijn militaire loopbaan als vleugeladjutant van keizer Wilhelm I. In 1899 werd hij bevelhebber van het aristocratische Gardes du Corps-regiment te Potsdam, in 1907 bevelvoerend generaal van de zevende legerafdeling te Münster. Als plaatsvervangend bevelhebber van dezelfde afdeling opnieuw actief in 1914, werd hij op 2 december van dat jaar opvolger van maarschalk von der Goltz als gouverneur-generaal te Brussel, een functie die hij vervulde tot zijn overlijden.

Als rechtstreeks vertegenwoordiger van de keizer in bezet België was hij uitsluitend deze verantwoording verschuldigd. Anderzijds was hij tevens de uitvoerder van de politieke richtlijnen, welke hem werden meegedeeld door de rijkskanselier von Bethmann Hollweg. Dank zij zijn rechtstreekse afhankelijkheid van de keizer kon von Bissing het zich veroorloven die richtlijnen te toetsen aan zijn eigen inzichten – hij was doctor in de staatswetenschappen – en ze soms, o.a. wat de Flamenpolitik van de kanselier betrof, slechts schoorvoetend te volgen. Enerzijds gingen zijn op het veroveringsrecht opgebouwde annexatiedenkbbeelden verder dan die van de rijkskanselier – België moest in zijn geheel aansluiten bij Duitsland en onder Duitse voogdij gehouden worden –, anderzijds waarschuwde hij voor een politiek die nog tijdens de oorlog aan de Vlamingen volledige zelfstandigheid zou schenken, omdat daardoor de strategische en economische samenhang van Vlaanderen en Wallonië in het gedrang zou komen, wat in de toekomst tot schadelijke gevolgen voor Duitsland kon leiden. Zijn opvattingen over het behoud van België als een van de Noordzeekust tot Luxemburg lopende veiligheidsgordel, die eens en voor altijd moet onttrokken worden aan de greep van Frankrijk en Engeland, kwamen duidelijk tot uiting in zijn afwijzing van de radicale scheidings- en zelfstandigheidspolitik van de Jong-Vlaamsche beweging. De Flamenpolitik moest, voorlopig althans, beperkt blijven tot inwendige hervormingen. Von Bissing was derhalve alleen maar bereid de Vlamingen actief te steunen in hun strijd voor gelijkberechtiging door strikte toepassing van de voordien niet of slecht nageleefde taalwetten en door vernederlandsing van de Gentse universiteit (z. ook Activisme en Duitsland-Vlaanderen 20ste eeuw).

Ook de indeling van België in twee afzonderlijke administratieve gebieden achtte hij later nog verenigbaar met het Duitse belang, dat uiteraard voor hem het opperste gebod was. Als voorstander van een stevige consolidatie van de aansluiting van België bij Duitsland door economische en geestelijke banden hoopte hij door de hierboven genoemde maatregelen een voor Duitsland gunstige stroming in Vlaanderen op te wekken. Hij slaagde daarin slechts gedeeltelijk.

Helemaal onverzoenbaar met zijn politiek was de verplichte tewerkstelling van Belgische werklozen in Duitsland, die hem in 1916 opgedrongen werd door de hoge legerleiding en de industriëlen, en waartegen hij zich maandenlang hardnekkig, doch tevergeefs, verzette. Ondanks zijn annexionistische denkbeelden, die hij trouwens nooit naar buiten liet blijken, was von Bissing in zijn bestuur als bezettingsbevelhebber gematigd en voorzichtig. Evenals von Bethmann Hollweg zelf was hij steeds bedacht op het leggen van duurzame banden tussen Duitsland en België.

WERKEN: *Politieke Testament* (1915-'16) gepubliceerd in *Das grössere Deutschland*, nr. 20 (19 mei 1917; in franse vertaling: nr. 6 van *Les Cahiers belges*, 1917); - Rede door von Bissing uitgesproken te Gent op 21 oktober 1916, naar aanleiding van de overdracht van de hogeschool aan de Academische Senaat; Nederlandse en Duitse tekst in *Hoogeschool te Gent. Plechtige opening op 21 en 24 oktober 1916* (z.j.); - het memorandum van 25 september 1916 betreffende de eisen van het Oberkommando inzake verplichte tewerkstelling van werklozen, in *Rapports et Documents d'enquête*, II (Commission d'enquête sur les violations des règles du droit des gens, des lois et des coutumes de guerre, 1923, p. 324 en vlg.); - twee brieven gepubliceerd in *Les Cahiers belges* (1917); - de brief van von Bissing aan de keizer d.d. 6 april 1917 over de ontwikkeling van de „door Zijne Majesteit opgelegde Flamenpolitik” (Nederlandse vertaling in Rudiger, *Flamenpolitik*, p. 52 en vlg.).

LITERATUUR: Chan. Simenon, *Un évêque pendant la grande guerre* (1921); - *Rapports et Documents d'enquête*, II (1923); - Rudiger, *Flamenpolitik* (z.j.); - L. von Köhler, *Die Staatsverwaltung der besetzten Gebiete. I. Belgien* (1927); - O. von der Lancken, *Meine 30 Dienstjahre 1888-1918* (1931); - A. Faingnaert, *Verraad of zelfverdediging* (1933); - F. Fischer, *Griff nach der Weltmacht* (1961); - F. Petri, *Zur Flamenpolitik des I. Weltkriegs. Ungelöste Fragen und Aufgaben*, in *Dauer und Wandel der Geschichte. Aspekte Europäischer Vergangenheit. Festgabe für Kurt von Raumer zum 15. Dezember 1965* (1965); - F. Wende, *Die belgische Frage in der deutschen Politik der Ersten Weltkrieges* (1969).